

RİSALEYİ DAHA İYİ ANLAMANNIN YOLLARI

Risale-i Nuru daha iyi anlamannın, biri teknik, diğeri manevi olmak üzere 2 yolu vardır.

BİRİNCİ KISIM:

1- Risalei Nura muhatap olmak :

                                            

“Kim bildiğiyle amel ederse, Allah ona bilmediğini de  ğretir”

Keşfl Hafa: hn.2542.

Risalei Nuru ilk önce - başkaları için değil - kendi nefsimiz için okumamız gerekir.

Risale-i Nur insanın imanını tahkiki yapar ve nefساني arzulardan kurtulmasına vesile olur. Her

insanın imanını tahkiki hale getirmesi farzdır. Bu farz başta bize müteveccih olan bir farzdır. Bu yüzden herkesden önce biz kendi imanımızı tahkiki hale getirmeye çalışmamız gerekir. Başkalarında nefis olduğu gibi, bizde de nefis olduğuna göre ve potansiyel olarak, bütün nefsanî hastalıklar bizim nefsimizde de bulunduğu göre, yapacağımız ilk şey, kendi nefsimizi ıslah etmek olmalıdır. İşte risale-i nura müteveccih olurken de bu gayeyle ona yönelmek gerekir.

Risale-i Nuru okuyan ama bununla beraber, nefsanî arzulardan kendini kurtaramamış insanlarda görüyoruz. Bu onların risaleleri yalnızca, başkalarına anlatmak, onları irşad etmek için okumuş olmalarından kaynaklanmaktadır. (Bilgili oldukları halde bunlar, yinede insanları ıslah edemiyorlar.) Halbuki risaleleri okuyanlar başta kendi nefslerini ıslah etmeyi, imanlarını tahkiki hale getirmeyi amaçlamaları ve bunun içinde kendilerini Risale-i Nura muhatap kabul etmeleri gerekir.

Peygamberimiz ilmiyle amel olmayan alimi çıraya benzetmiştir. Çıra yanarken diğer insanlar ondan istifade ederler fakat o kendini tüketir.

Bu risalelerin müellifi olan Üstad Bediüzzaman külliyyatın birinci eseri sayılan sözler kitabının başında “ben nefsimi herkesten ziyade nasihata muhtaç görüyorum.” “Ben kendi nefsimi söylüyorum. Kim isterse beraber dinlesin” der. Başka bir yerdede “

Risale-i Nur,
en evvel tercümanının nefsinin iknaa çalışır
, sonra başkalarına bakar” der.

Risale-i Nuru kendi nefsi için değilde başka niyetle okuyanlar elbette ilmi cihette istifade ederler. Fakat bir çok nokteler bu bakış açısı yüzünden gizli kalır.

2- Gayeli okuma :

Risale-i Nuru gayesini ve hedeflerini, kendimiz için gaye ve hedef kabul etmek. (bu bahsi müstakil olarak ele alacağız)

3- Lügat Bilgisi :

Risaleleri okurken hiç bir kelimeyi anlamadan geçmemek.

Bir çoklarının Risale-i Nur için “okudum anlamadım, dili çok ağır ” dediklerini görüyoruz. Dilinin ağırlığının Risale-i Nurun anlaşılmasını güçleştirdiği doğrudur. Çünkü Risale-i Nur bundan seksen sene öncesinin diliyle yazılmıştır. Risale-i Nur yazıldığı yıllarda anlaşılıyor ve bu cihette bir güçlükte hissedilmiyordu. Zaten müellif sözler kitabının başında “avam lisaniyla” yani halk lisaniyla, yazıldığını ifade eder. Aradan geçen seksen sene içerisinde, dilde yapılan muazzam tahribatın neticesinde bu eserler nisbeten anlaşılmaz bir hale gelmiştir. Fakat bu hal yalnızca Risale-i Nurun değil, bundan yüz sene önce yazılmış bütün kitapların bir kaderidir.

Dil alanında yapılan tahribatlar neticesinde, bizler kendi tarih ve kültüründen koparılmış bir millet haline getirildik. Maalesef bu bir vakıdır.

Böyle bir durumda, Risale-i Nurları öğrenmek isteyen kimseler olarak bize düşen vazife nedir?. Ya Risaleleri anlamak için sadeleştireceğiz, ki bu hal eserin orijinalliğini bozacağından ve bir çok manaların da değişmesini ve yokolmasını netice vereceğinden pek isabetli bir yol değildir. Veyahutta biz risalelerde geçen ve bizim kültürümüzün, bizim tarihimizin bir yadigarı olan o kelimeleri öğreneceğiz.

Bir çok insanın hem para hemde vakit harcayarak yabancı dil öğrenmesini yadırgamayan, hatta tasvib ve teşvik edenlerin, dünya ve ahiret saadetleri için risalelerde geçen kelimelerin öğrenilmesini yadırgamamaları gerekir.

4- Kısımlara Ayırmak :

Şu rakamı ezberleyebilmisiniz : 107114531571.

Birde şunu deneyin : 1071, 1453, 1571.

Birinci şıktaki rakamları ezberlemekte zorlanır, belkide ezberleyemeyiz. Fakat ikinci kısımdakileri çok kolay bir şekilde ezberleyebiliriz.

Fark ettiyseniz yukardaki rakamlarla, aşağıdakiler aynı. Fakat birincisi kısımlara ayrılmadığı için zihinde tutmak zor. İkincisi kısımlara ayrılmış olduğu için ezberlemek kolay.

Zihnimizin rakamlar hakkındaki fonksiyonu, metinlerde de caridir. Yani uzun metinleri anlamak ve akılda tutmak zor olurken, kısımlara ayrılmış metinleri anlamak ve akılda tutmak kolay olmaktadır. Aynı zamanda bu yöntemle kısımlar arasındaki bağlantı ve metnin bütünlüğü de daha iyi anlaşılmaktadır.

Eğitimciler bir metni en güzel şekilde anlayabilmenin onu (bütün - parça - bütün) metoduna göre okumakla olabileceğini söylemektedirler.

Risale-i Nuru ve Risale-i Nur

eczalarını kolay bir şekilde anlamak içinde bizim yapacağımız şey bu usule göre okumak olmalıdır.

Bu usule göre okumak, risalelerin, daha kolay anlaşılmasına vesile olur.

5- Risale-i Nur Eczalarını kısımlara ayırırken bazı noktalara dikkat etmek :

Risale-i Nur Eczalarını kısımlara ayırırken bazı noktalara dikkat etmek gerekir. Şöyle ki:

Risale-i Nur eczaları (Hüküm - Misal - Hakikat - Hisse) olmak üzere 4 kısıma ayrılır. Umumiyetle metnin ilk cümlelerinde bir **HÜKÜM** ortaya konulur. **MİSAL**lerle bu hüküm tavzih edilir, anlaşılır bir hale getirilir. Daha sonra

HAKİKAT

bu misaller üzerine bina edilerek ispat edilir. En son olarak anlatılan mevzudan bizim çıkarmamız gereken ders,

HİSSE

ortaya konulur. (Küçük sözleri karşılaştırınız)

Bu dört kısım bazı yerlerde açık, bazı yerlerde ise zımni olarak mevcuttur. Dikkatli bir bakışla bunu fark etmek mümkündür. Mesela küçük sözlerde bu çok açık olarak görünür. Pencerele risalesi, 33 penceredir ve mevzu tevhiddir. Her pencerenin başında zımni olarak “Allah vardır”

hükmü mevcuttur. Mukaddimede bu zikredildiği için diğer yerlere lüzum görülmemiştir.

6- Kısımlara ayırın ve numaralandırın :

Mevzuları her zaman –ama mutlaka- kısımlara ayırın. Bazı yerlerde bu taksimatı yaparken metni numaralandırın.

Mesela 6. pencere 12 maddedir ve müellif her bir maddenin başında “nasılki” “öylede” ifadeleriyle buna işaret eder. (6. pencereyi ilkönce numaralandırmadan sonrada numaralandırarak okuyun.)

Ayet-el kübranın “cevvissema”dan bahseden kısmı 4 maddedir ve buna “sonra” kelimeleriyle işaret edilir.

Reşhaların sonunda kuranın tekraratı 5 maddede zikredilir ve “hem” kelimesiyle buna işaret edilir. (hem’ler ekseriyetle paragraf başlarıdır)

Misalleri çoğaltmamız mümkündür. Başta da dediğimiz gibi metni kolayca anlamannın şartı metni kısımlara ayırmaktır. Aksi halde metni anlayamayız veya az anlarız.

7- Misaller:

Belagatlı söz hem akla hemde kalbe tesir eden sözdür. Bunuda en güzel bir şekilde misaller gerçekleştirir. Üstad risalelerde mevzuları anlatırken çokça misaller verir. Ve misallerin ehemmiyeti hakkında şunları zikreder:

· sırr-ı temsil dûrbîniyle, en uzak hakikatlar gayet yakın gösterildi.

- **Hem** sırr-ı temsil cihet-ül vahdetiyle, en dağınık mes'eleler toplattırıldı.
- **Hem** sırr-ı temsil merdiveniyle, en yüksek hakaike kolaylıkla yetiştirildi.
- **Hem** sırr-ı temsil penceresiyle; hakaik-i gaybiyeye, esasat-ı İslâmiyeye şuhuda yakın bir yakîn-i imaniye hasıl oldu. Akıl ile beraber vehim ve hayal, hattâ nefis ve heva teslim mecbur olduğu gibi, şeytan dahi teslim-i silâha mecbur oldu.
- **Elhasıl:** Yazılarımda ne kadar güzellik ve tesir bulunsa, ancak temsilât-ı Kur'anîyenin lemaatındandır.

Temsil derin manaları kolaylıkla anlamaya vesile olduğu gibi, en amiden en alime kadar herkesin istifadesine vesile olur.

Yalnız misallerde bir özellik varki, ona dikkat edilmezse istifade azalır o da şudur: ekseriyetle misallerde, iki şahıs zikredilir. Biri akıllı, güzel ahlaklı, diğeri de akılsız, kötü ahlaklı biridir. Aslında bu iki şahıs 3 şeyin sembolü durumundadır. Üstad bunu 10. sözün, ikinci makamının birinci işaretinde şöyle zikreder:

“Hikâyedeki sersem âdemin o emin arkadaşıyla, **[üç hakikatları var]**. **[Birincisi]**: Nefs-i emmârem ile kalbidir.

[
İkincisi

]

:

Felsefe şakirdiyle, Kur'ân-ı Hakîm tilmizleridir.

[
Üçüncüsü

]

:

Ü

mmet-i İslâmiye ile millet-i küfriyedir.”

Bu üç özellik yalnızca 10. sözde değil bütün kllyatta caridir.

Mesela ikinci sözde bir bedbin, birde hdabin şahıs vardır. Aslında orada mümin bir şahsın, müslüman milletin ve kuran talebelerinin psikolojik durumuyla, kafir bir şahsın, küfür içindeki bir milletin ve felsefecilerin psikolojik halleri ortaya koyulur.

Bunu diğer misallerde tatbik etmek mümkündür. Misallere bu şekilde bakmak anlayışımızı biraz daha zenginleştirir.

8- Anahtar Kelimelere Dikkat Etmek :

Dikkat edilecek başka bir hususda, Risalelerde çokça geçen anahtar niteliğindeki kelimelerdir. Bu kelimelere dikkat etmekte mevzuun daha iyi anlaşılmasına yardım eder. Bu kelimeler: şyleki, Nasılki, Mesela, Ezcümle, ylede, (veya aynen ylede) Evet, Hem, Madem-Elbette, İşte, Demek, Elhasıl kelimeleridir..

1. **şYLEKİ** : Kendisinden nceki mübhem, kapalı bir cümlenin açıklanacağına işarettir.

2. **NASILKİ - MESELA** : Bu iki kelimedenden sonra daima misal gelir.

3. **EZCÜMLE** : Anlatılan mevzuya dair bir kaç misalin anlatılacağını ifade eder.

4. **AYNEN ÖYLEDE** : Misallerden hemen sonra gelen bu kelime, hakikate geçileceğine işaret eder.

5. **EVET** : Bir iddiadan sonra, bu iddianın izah veya ispat edileceğine işarettir.

6. **HEM** : Hemler ekseriyetle paragraf başı veya madde başlarıdır.

7. **Madem – ELBETTE** : Her hangi bir şey ispat edileceği zaman mademlerle deliller (öncüller) ortaya konulur. Elbette kelimesinden sonra iddia ispat edilir. (netice)

8. **İŞTE** : Bazen misal ve hakikat arasında, bazen de neticenin beyan edileceği zaman kullanılır.

9. **DEMEK – ELHASIL** : İkisi de neticeyi gösterirler.

9- Fihrist ve Şemalar :

Herhangi bir şeyi anlamak, idrak edebilmek ancak onu ihata etmekle mümkündür. İhata edilemeyen bir şey anlaşılmaz, veya anlaşılsa da nakıs ve cüz'i olur. Büyük, uzun risaleler çokları tarafından ihata edilemediği için anlaşılmaz olarak nitelendiriliyor, veyahut bu risaleleri okuyanlar onun bütününden değil, ancak bir kısmından istifade edebiliyorlar. Bu tarz risaleleri ihata edebilmek, ancak bu risalelerin fihristelerini veya şemalarını çıkarmakla olur. Ayrıca risalelerde geçen bazı uzun karışık gibi görünen mevzularında tablolarını yapmak gerekir. Haritalar sayesinde ihata edemediğimiz büyük kara parçalarını, devletleri tanıyabiliriz. Fihrist ve şemalarda, bizim ihata edemediğimiz risaleleri, ihata etmemize, kavramamıza vesile olur. (Bu çalışmamızda yer yer buna misaller verilmiştir.)

10- Bazı nükteler:

Risale-i Nur bir “**Hazinet-ül Esrar**” özelliği taşır. Bu sırlara muttali olabilmek içinde Risale-i Nura mahrem, emin dostlar olmak iktiza eder. Zira sırlar herkese söylenmez.

*** **

Bazı risalelerin giriş kısmında o risalelerin fihristi veya kaç kısım olduğuna dair şifrevari işaretler vardır.

İhlas risalesinin başında ihlasın 9 hassasından bahsedilir. Dikkat edilirse ihlas risaleside : 4 ihlasın dusturu, 2 ihlası kazanma yolları, 3 de ihlası kıran şeyler olmak üzere 9 maddedir..

İktisad risalesi 7 nüktedir. Birinci nüktede iktisadın 7 özelliğinden bahsedilir.

25. Söz kuranın 40 vecihle mucize oluşundan bahseder. Baş tarafta kuranın tarifinden bahsedilen yere dikkat edilirse, onun da 40 madde olduğu görülür.

30. Lem’ada İsmi Hay’dan bahsedilir ve baş tarafta İsmi Hayyın 29 hassasından bahsedilir. Gavısı A’zamin ismi A’zamı olan () lafzının ebcedi değeri de 29 dur.

Bu misalleri çoğaltmak mümkündür. Bu tarz ince işaretler risalelerde kesretle mevcuttur.

Bir başka hususta risalelerin çok yerlerinde ayetlere telmihlerin olmasıdır. Bir çok numuneden yalnız birisi şudur:

“Bir sultan-ı mu’cizekâr, kendi iktidarını göstermek için veya ibret ve tenezzüh için bir işaretle **dağları kaldırır, memleketleri tebdil eder, denizi karaya çevirdiğini** gördüğün halde sonra görsen ki; büyük bir taş dereye yuvarlanmış, o zâtın kendi ziyafetine davet ettiği misafirlerin yolunu kesmiş, geçemiyorlar. Biri sana dese: "O zât, bir işaretle o taşı, ne kadar büyük olursa olsun kaldıracak veya dağıtacak.”

10. sözün 9. hakikatında geçen bu temsilde kuranın bazı ayetlerine işaretler vardır. Şöyleki: “**dağları kaldırır**”

derken bakara suresinde Tur dağının İsrailoğullarının üzerine kaldırılması, “

memleketleri tebdil eder”

derken bir çok kavimlerin helak olup onların yerine başka kavimlerin yaratılmasına işaret olmakla beraber yine bakara suresindeki, Üzeyr as kıssasına işaret vardır.

“**Denizi karaya çevirdiğini**”

derkende Musa as'ın İsrailoğullarıyla beraber, kızıldenizden geçmelerine telmih vardır.

Aşağıdaki ibarede ise başka bir nükte vardır:

Unsuru Akide’de üstad, felsefe ve israiliyattan bahseder ve mevzuyu şöyle bağlar:

“Demek muhakkak oldu ki, **âyâtın delâil-i i'câzının miftahı ve esrar-ı belâgatın keşşafı**, yalnız belâgat-ı Arabiyyenin madenindendir. Yoksa, felsefe-i Yunaniyyenin destgâhından değildir.”
(Muhakemat. “Unsuru Akide”nin son kısımları)

Burada belagatı Arabiyyenin ehemmiyeti vurgulanır ve kuranın mucizevi sırlarının ancak bu şekilde anlaşılacağı belirtilir. Yalnız dikkat edilirse üstad bu ibarelerde arab edebiyatının, belagatin şaheserleri niteliğinde olan kitaplarada işaret eder. Şöyle ki, **Delaili i'caz ve Esrarı**, Abdulkahir

Belaga

El-Cürcani'nin eserleridir.

Miftah

, Sekkaki'nin,

Keşşaf

ise Zemahşerinin eseridir.

Münazaratta da buna benzer yerler var.

11- Üç Çeşit Okuma:

Risale-i Nur üç şekilde okunabilir (veya okunmalıdır).

Birincide anlaşılırsada anlaşılmasada sırf okumuş olmak için okuma. Bu tarz okuma faideden hali değildir. Günde 5 sahife okuyan 1825 sahife okumuş olacaktır, 10 sahife okuyan şahıs senede 3650 sahife okumuş olacaktır. ki hiçte az değil. Bu tarz okuma risale mevzularının tazeliğinin zihinde daima korunmasına yardımcı olur. Veya unuttuğumuz şeyleri hatırlamaya vesile olur.

İkinci okuma tarzı da, mevzu araştırması şeklindedir. Mesela “Risale-i Nurda nefis terbiyesi” nasıldır. Tevhid, risalet ilh. Her bir mevzu bir araştırma mevzuu (tez) olarak ele alınarak bu mevzuun derli toplu bir hale getirilmesine çalışılabilir. Bu tür çalışmalar kafamızdaki mevzuların dağınıklıktan kurtulmasına vesile olur.

Üçüncü tarz okuma ise, bazı imani risaleleri vird edinme şeklinde okumaktır. “Ayet El-Kübra” “Haşr” “Münacat” gibi imani risaleler, ehli tarikatın yaptığı gibi vird edilerek okunduğu takdirde çok büyük feyzlere ve imanının inkişafına vesiledir.

Ehli tarikat zikrin 3 mertebe olduğunu söyler. Onlara göre birinci mertebede mürid “diliyle” zikreder. Bu esnada zihin başka yerlerdedir. Fakat bu zikre devam ede ede neticede “dil” ve “kalp” birleşir. Dil “Allah” derken, kalpte dağınıklıktan kurtulmuş bir halde dile refakat ederek o da “Allah” der. Bu zikre devam neticesinde ise artık “zikr” kalbe yerleşir. Zaten zikirden gayede bu hale erebilmektir. Bu merhalede “dil” sussa bile, kalp devamlı zikr üzeredir. Dünyevi haller onu zikirden alıkoymaz. Nakşibendi tarikatında “halvet der encümen” “kalabalığın içinde Allahla beraber olma” esasında bu zikre işaret eder. Nur suresindeki “Öyle erler (ki) mallar ve alış veriş onları Allahı zikirden alıkoymaz” ayetini bu hale delil olarak zikrederler.

Risale-i Nurun imani bahislerininide vird ederek okumak, bize daha çabuk ve daha geniş iman halini telkin eder. Birinci derecede belki okurken “gözlerimiz” okur, zihnimiz başka yerlerde olur. Fakat bu okumayı hergün (veya gün aşırı) devam ettirirsek, neticede zihnimiz toparlanır, gözümüz, aklımız ve kalbimizle okumaya başlarız. Buna da devam ede ede neticede artık öyle bir hale gelirizki, okuduğumuz şeyler bir metin, bir kitap olmaktan çıkar zihnimizin bir hali olur. Risalelerin anlattığı şeyleri zevkeder, onları aklen değil vicdanen hissederiz. Okuduğumuz şeyler üstadın anlattığı şeyler değil, artık bizim kendi hissiyatımız, kendi düşüncelerimiz olur.

Hülasa bu tarz okumanın fevaidi ve mertebeleri pek çoktur.

12- Mütalaa, Müzakere, Münazara :

Belli günlerde beş on arkadaş biraraya gelerek bir risaleyi beraber mütalaa etmek yetişmek öğrenmek için en mühim esastır. Bu çalışma esnasında herkesin elinde aynı risale olmalıdır.

Başkalarıyla beraber mütalaa sizin ilim öğrenme şevkinizi artırır. Aynı zamanda bilmediklerinizi öğrenmenize veya bildiklerinizi paylaşmaya sebeptir. Yalnız başınıza mütalaa ettiğiniz zaman bazı şeyleri yanlış, eksik veya çok güzel anlamış olabilirsiniz. Başkalarıyla beraber mütalaa ettiğiniz zaman bu yanlış ve eksiklerinizi görür aynı zamanda sizin bulduğunuz güzel bir nüktede başkalarına faydalı olur.

Üstadın “ihlas” risalesinde tesanüdden bahsederken söyledikleri, aynı zamanda beraber yapılan mütalaalar içinde geçerlidir. Şöyle der üstad :

Hakikî, samimî bir ittifakta herbir fert, sair kardeşlerin gözüyle de bakabilir ve kulaklarıyla da işitebilir. Güya on hakikî müttehid adamın herbiri yirmi gözle bakıyor, **on akılla düşünüyor**, yirmi kulakla işitiyor, yirmi elle çalışıyor bir tarzda mânevî kıymeti ve kuvvetleri vardır. (21. lemadan)

Müzakerelerin ehemmiyeti hakkında İbni Haldun mukaddimesinde şunları söyler :

İlimlerde meleke sahibi olmak için en kolay usul müzakereler ve ilmi münakaşalardır. Meleke tahsilinde en faydalı usûl talebenin birbiriyle derslerini ve ilmi konuları çok ve derin olarak müzakere etmesi ve münazaralarda bulunmasıdır. Batı Afrika’da talebe ezberciliğe fazla önem vermekte ve ezberciliğin düşkünüdür. Bu ezberciliğin bir sonucu olarak, tahsil etmek maksadıyla çok vakit ve ömür sarfedildiği halde, talebe ilim meclislerinde ilmi münakaşalar sırasında söz söylemekten acizdir. Tahsillerini ikmal etmiş görünenlerin dahi ilimde meleke hasıl etmemiş oldukları anlaşılmaktadır. (...) . bunlar ilimde meleke sahibi olmak yolunun kitapta yazılanları ezberlemek sanırlar. Yukarda anlattığımız gibi bunlar melekenin ilmi münakaşalar ve münazaralarla konuları ve meseleleri zihinde yerleştirmek suretiyle kesbedileceğini unuturlar.

Batı Afrikada talebenin medreselerde ilim tahsil etme müddeti resmen 16 yıl olduğu halde Tunus'ta 5 yıl olması da bunu gösterir. (Mukaddime: c.2.s.446-447)

İbni Haldunun dediği gibi münazara talebelerinin Őevkini artırır, ilmi meselelere karşı dikkat, ciddiyet ve merakı tahrik eder. Fakat münazaraların tehlikeleride yok değil. Bazen münazaralarda iÇin iŐine hissiyat ve nefis girerek mevzu, ilmi bir meselenin anlaŐılması iken sen ben kavgasına dönüŐebilmektedir. Bizler münakaŐa, münazara değil müzakere ve mdavele-i efkar tarzında meseleleri ele almamız gerekir.

KardeŐlerle aramızda münazaralar olduğu takdirdede insafı elden bırakmamak, hissi ve nefsanî olmamak gerektir. Enaniyet ve nefsi emmareye itimad edilmez. Bazen tartıŐmalar kalp kırmağa uhuvvet ve muhabbetin yok olmasına sebep olduğu iÇin ayet ve hadislercede yasaklanmıŐtır.

Bu hususta stad Şöyle der :

Mesail-i imaniyenin münakaŐa suretinde bahsi caiz değildir. (...)Bu çeŐit mesaili münakaŐa etmenin birinci Őartı; insaf ile, hakkı bulmak niyetiyle, inadsız bir surette, ehil olanların mabeyninde, s'-i telakkiye sebep olmadan **müzakeresi** caiz olabilir. O müzakere hak iŐin olduğuna delil Őudur ki: Eėer hak, muarızın elinde zahir olsa, müteessir olmasın, belki memnun olsun; Ćnki bilmediği Őey'i öğrendi. Eėer kendi elinde zahir olsa, fazla birŐey öğrenmedi, belki gurura düŐmek ihtimali var. (mektubat)

Bu marazın Ćare-i yegnesi: Nefsini ittiham etmek ve nefsine değil, daima karŐısındaki meslekdaŐına tarafdar olmak. Fenn-i db ve İlm-i Münazara'nın leması mabeynindeki hakperestlik ve insaf düsturu olan Őu: "Eėer bir mes'elenin mnazarasında kendi sözünün haklı Ćıktıėına tarafdar olup ve kendi haklı Ćıktıėına sevinse ve hasmının haksız ve yanlıŐ olduğuna memnun olsa, insafsızdır." Hem zarar eder. Ćnki haklı Ćıktıėı vakit o münazarada bilmediği bir Őeyi öğrenmiyor, belki gurur ihtimaliyle zarar edebilir. Eėer hak hasmının elinde Ćıksa; zararsız, bilmediği bir mes'eleyi öğrenip, menfaatar olur, nefsin gururundan kurtulur. Demek insafı hakperest, hakkın hatırı iŐin nefsin hatırını kırıyor. Hasmının elinde hakkı görse, yine rıza ile kabul edip, tarafdar Ćıkar, memnun olur.

İŞte bu düsturu ehl-i din, ehl-i hakikat, ehl-i tarıkat, ehl-i ilim kendilerine rehber itti haz etseler, ihlası kazanırlar. Ve vazife-i uhreviyelerinde muvaffak olurlar. Ve bu feci' sukut ve musibet-i

hazıradan rahmet-i İlahiye ile kurtulurlar.

20. lemadan

13- Soru cevap usulü :

İslambola geldim gördüm ki sair şuubata nispeten medaris terakki etmemiştir. Bunun da sebebi kitaba nazarla istinbatı mesele etmek olan istidadı, meleke-i ilim yerinde ikame olunmuş... Ve talebelerde **ademi münazara ve sual ve cevap** sebebiyle şevksizlik ve melekesizlik ve atalet gibi bazı hali intaç etmiş... Bunun da ya bir himmeti ali veya bir tevağğulu tam veya müsabakayı muntıç olan **sual ve cevap** gibi bir şevki kasri ve harici lazımdır. (Asarı Bediiyye.s:326)

Dikkat edilirse üstadda İbni Haldunun bahsettiği aynı şeylerden bahsediyor. Eğitimde motivasyonun (teşvikin) ehemmiyeti büyüktür. Eğitim zevkli, eğlenceli bir hale getirilirse öğrenen şahsiyetlerin daha iyi, daha çabuk öğrendiği görülür. Müzakere ve münazara gibi soru cevap usulünün de insanları şevklendiren bir özelliği vardır. Bir metni mütalaa ettikten sonra, o mevzu hakkında mütalaanın hemen arkasından veya daha sonraları yapılacak soru cevap usulü hem şahısları teşvik eden, hemde mevzunun anlaşılıp anlaşılmadığını ortaya çıkaran bir yöntemdir. Eğitimde ölçme ve değerlendirmenin ehemmiyeti büyüktür ve bu ancak soru cevap usulü ile olur.

Soru cevap risalelerden çıkarılan çeşitli meselelerden adeta bir genel malumat tarzında olabilir. Veya daha önce değindiğimiz gibi bir metni mütalaadan sonrada olabilir.

Bir metni incelerken şu mevzular üzerinde durunuz :

a) Konunun anafikri ne? Hangi mesaj verilmek isteniyor? Bunu anlamaya çalışınız.

b) Bilemediğimiz kelimelerin manalarını öğreniniz.

c) Metinle ilgili sorular çıkarınız ve kendi aranızda imtihanlar yapınız.

14- Anlatım.

Çinliler şöyle demiş “sana bir balık ziyafeti çeksem, yarın senin karnın yine acıkır. Ben sana balık tutmasını öğreteyim, karnın acıktığında balık tutup yersin.”

Risale-i Nur eğitiminde de bir kısım insanlar balık tutup ziyafet çekiyor, bir kısımda balığı afiyetle yiyor. Fakat çoğunluğun balık yiyenler olduğu da bir gerçek. Uzun yıllar risaleleri tanıdığı halde, hala balık yemekden başka bir şey bilmeyenler maalesef bir hayli fazla. Aslında herkesin balık yiyen değilde balık tutan olmaya çalışması gerekir. Olması gereken, ideal olan budur. Fakat bunun pratiğe aktarılması da gerçekten zor.

İnsanların ekseriyetinin hizmeti imaniyye ve kuraniyyede aktif olmayışının bir çok sebepleri vardır. Bunların bir kısmının haklılık payı elbette vardır. Ama çoklarının pasif olmasının temelinde onların tembelliklerinden başka bir şey yoktur. Elbette her insanın durumu bir değildir. Fakat biz elden geldiği kadar eğitime aktif olarak katılanların sayısını artırmamız gerekir. Kabiliyetli olanları açmaya çalışmadığımız takdirde onları da pasifliğe iteriz. Eğitimde pasiflik ise verimi düşürür. İstifadeyi azaltır.

İşte anlatım metodu eğitime katılanların aktif hale gelmesinin en mühim bir sebebidir. Fakat bu metod (eğitimin her alanında olduğu gibi) kolaydan zora, azdan çoğa doğru bir seyr takip etmelidir. Aksi halde bunu uygulamak ve devam ettirebilmek zor olur.

Başlangıçta üç kişiye kısa birer konu verilir. Çalışmaları için belli bir süre tanınır. Daha sonra biraraya geldiğinde, sırayla herkesin konusunu beş dakika da anlatmaları istenir. Anlatmada ifrat ve tefrite kaçmamakta bir esas olmalıdır. Anlatmanın sonunda bir değerlendirme (anlatanları kırmadan, rencide etmeden) yapılmalıdır. Böylelikle eksikler ve güzellikler tezahür

eder.

Bu anlatım başlangıçta beş dakika olursa kolay olduğu için tatbik edilebilir. Daha sonra bu süre on, onbeşe de çıkarılabilir. Şahıslar olarak da başlangıçta kabiliyetli birkaç kişi bunu yapar ve tutturulabilirse, bu hal diğerlerinin de kamçıları, onlarda bu tarz çalışmaya aktif olarak katılmak isterler. Başlangıçta bazı hatalar olabilir, onların cesaretlerinin de kırmamak gerekir.

İsti'datlar, tecrübeyle inkişaf eder. Anlatım metodu talebelerin hitabet kabiliyetini geliştirir ve isti'dadlarını inkişaf ettirir. (Mal vermekle azalır, ilim vermekle çoğalır.). Kullanılmayan bilgiler ise çok çabuk unutulur.

Aynı zamanda anlatılan mevzu hem anlaşılır, hemde akılda daha çok kalır. Aynı zamanda bu öğrenmeyi zevkli bir hale getirir.

15- Ev dersi.

Ayeti kerimede “Ey iman edenler! Nefsinizi ve ailenizi yakacağı insanlarla taşlar olan bir ateşten koruyun” (Tahrir : 6) buyrulmuştur. İslam alimleri bu “koruma”nın “kişinin İslamı öğrenmesi, yaşaması ve aile efradına öğretip, onlarında yaşamasına vesile olmasıdır” diye izah ediyorlar. Bu hususta peygamberimiz (asv) da “hepiniz çobansınız ve hepiniz sürünüzden mes’ulsünüz” buyurmuştur. Bu ayet ve hadistende anlaşıldığı gibi, her anne, her baba kendi çocuğuna dinini öğretmekle mükelleftir.

Günümüzde islami şuura sahip bir kısım anne ve babalar bile bu mevzuda ihmalkar olabiliyor veya işi başkalarına havale edebiliyorlar. Tabii bunun yanında ifrat ederek baskıcı zora dayalı bir üslupla çoluk ve çocuğunu dinden, imandan nefret edecek bir hale getirenlerde yok değil. Müslüman olarak biz ailemize İslami bir eğitimi vermekle mükellefiz. Başta bunu başkalarına havale edilemeyecek kadar önemli bir vazife telakki etmeliyiz. Fakat bu vazifeyi tatbik ederken önce yaşayarak, ikincisinde ise ikna ederek ve sevdirek yapmamız gerekir.

Her anne her baba evinde bir ders faaliyeti başlatabilir. Mesela evde haftada birde olsa bu yapılabilir.

Üstad “Hanımlar Rehberi” adlı kitabında şöyle der:

Risale-i Nur onlara der ki: Haneniz bir küçük Medrese-i Nuriye, bir mekteb-i irfan olsun ki; bu sünnet tam yerine gelsin. Sünnet-i seniye'nin meyvesi olan çocu klar âhirette size şefaath olsunlar. Dünyada da iman dersini alıp size hakikî evlâd olsunlar. Yoksa bu otuz senede kısmen olduğu gibi, o çocuklara yalnız terbiye-i medeniye verilse, bir cihette o çocuklar dünyada faidesiz ve âhirette davacı olarak "Ne içi

n
imanımı kurtarmadınız?" diyeceklerinden peder ve vâlidelerini mahzun etmek, sünnet-i seniye'nin hikmetine münafî olur.

16- Yaylalarda Kalmamak:

Bu maddede bahsedeceğimiz mevzu risaleleri yeni okumuşlar için değil. Risaleleri uzun bir müddet okumuş ve onun ne olduğunu ve ne olmadığını anlamış kimselerle ilgilidir. Şöyleki;

Eğitimciler ve psikologlar öğrenim esnasında öğrenim görenlerin belli bir öğrenim devresinden sonra bir duraklama dönemine girdiklerini, fakat bunun geçici olduğunu, yine bir müddet sonra öğrenim görenlerin tekrar öğrenimde mesafe katetmeye başladıklarını söylerler. Psikologlar bu duraklama dönemini “yayla” olarak isimlendirirler.

Risale-i Nur öğreniminde de adeta böyle “yayla” tabir edebileceğimiz hallere rastlıyoruz. Bazen bazı kimseler belli bir zaman risaleleri okuduktan sonra, artık “ben biliyorum, bilmediğim şey kalmadı, bundan sonraki okuyuşum lüzumsuz ve gereksiz” gibi bir duyguya kapılırlar ve risalelerle iştigali bırakırlar. Hatta meşgul oldukları zaman bir bıkkınlık haline bile düşer olurlar. Bazıları bu dönemden sonra inişe de geçebilirler. Devam edenler ise büyük bir hazine kazanırlar.

Vazgeçenleri aldatan Risale-i Nuru yalnızca akla hitap eden, basit diğer kitaplar gibi zannetmeleridir. Halbuki Risale-i Nur insanın yalnızca aklına değil, ruhunun bütün latifelerine hitap eden fevkalade bir tefsirdir. Onu bir iki kere okumakla insan elbette çok istifade eder, fakat inceliklerini, sırlarını bir kere okumakla da kavrayamaz. Ondan istifade etmenin şartı ona mahrem olmakla mümkündür. İffetli hanımlar kendilerini namahremden nasıl gizliyorlarsa, risalelerde kendilerini namahreme vermez, mahrem olmanızı isterler. Ona mahrem olmakta ciddiyet ve sabırla, onu mütalaa etmek ve vazgeçmemekle olur.

Aşağıya risalelerde bu mevzuyla ilgili bazı yerleri alıyoruz.

Sure-i İhlas'ı arefe gününde yüzer defa tekrar edip okuyordum. Gördüm ki: Bendeki manevî duyguların bir kısmı birkaç defada gıdasını alır, vazgeçer, durur. Ve **kuvve-i müfekkire** gibi bir kısım dahi, bir zaman mana tarafına müteveccih olur, hissesini alır, o da durur. Ve

kalb

gibi bir kısım, manevî bir zevke medar ba

ı mefhumlar cihetinde hissesini alır, o da sükût eder. Ve hâkeza... Gide o tekrarda yalnız

bir kısım letaif

kalır ki; pek geç usanıyor, devam eder, daha manaya ve tedkikata hiç ihtiyaç bırakmıyor. Gaflet kuvve-i müfekkireye zarar verdiği gibi, ona zarar vermiyor. Lafız ve lafz-ı müşebbi' olduğu bir meal-i icmalî ile ve isim ve alem bulundukları mana-yı örfî, onlara kâfi geliyor. Eğer manayı o vakit düşünse, zararlı bir usanç verir. Ve o devam eden latifeler, taallüm ve tefehhüm muhtaç değiller

; belki tahattura, teveccühe ve teşvike ihtiyaç gösterirler. Ve o cild hükmündeki lafızları onlara kâfi geliyor ve mana vazifesini görüyorlar. Ve bilhassa o Arabî lafızlar ile, kelâmullah ve tekellüm-ü İlahî olduğunu tahattur etmekle,

daimî bir feyze medar

d

ır

.

26. mektup. 4. mebhasın 8. meselesi.

Risale-i Nur kuran hakikatlerini tefsir ettiği için kuranın hakikatlerindeki hal risalede aksetmiştir. Risale-i Nur insanın yalnızca aklına hitap etmez. Elbette hep akli şeyler arayanlar diğer latifelerin fonksiyonlarını unutanlar belli bir zaman sonra bıkkınlık hissederler. Halbuki risaleyi tefekkürî bir ibadet niyetiyle veya huızuru daimiyi hissetmek için okusalar durum farklı olurdu. Üstad gençlik rehberinde şöyle der :

“İman hakikatlarının izahı olduğu için; hem ilim, hem marifetullah, hem huzur, hem ibadettir. **Şayet biri biliyor, taallüm etmeğe muhtaç değilse**

ibadete muhtaç veya marifete müştak veya huzur ister. Onun için herkese lüzumlu bir derstir. (gençlik rehberi:)

Hem de ilim iki kısımdır: Bir nevi ilim var ki, bir defa bilinse ve bir-iki defa düşünülse kâfi gelir. Diğer bir kısmı, ekmek gibi, su gibi **her vakit insan onu düşünmeye muhtaç olur**. Bir defa anladım, yeter diyemez. İşte

ulûm-u imaniye

bu kısımdandır. Elinizdeki Sözler ekseriyet itibariyle inşaallah o cümledendir. (Barla Lahikası : 260)

Hem iman yalnız ilim ile değil, imanda çok letaifin hisseleri var. Nasılki bir yemek mideye girse, o yemek muhtelif a'saba, muhtelif bir surette inkısam edip tevzi olunuyor. İlim ile gelen mesail-i imaniye dahi, akıl midesine girdikten sonra, derecata göre ruh, kalb, sırr, nefis ve hâkeza letaif kendine göre birer hisse alır, masseder. Eğer onların hissesi olmazsa, noksandır. (Mektubat : 26. mektup. 4. mebhasın 2. meselesinden.)

Onuncu Söz'ün kıymeti tamamıyla takdir edilmemiş. Ben kendi kendime hususî, belki elli defa mütalaa etmişim ve her defasında bir zevk almışım ve okumaya ihtiyaç hissetmişim. Böyle bir risaleyi bazıları bir defa okuyup, sair ilmî risaleler gibi yeter der, bırakır. Halbuki bu risale ulûm-u imaniyedendir. Her gün ekmeğe muhtaç olduğumuz gibi, o nevi' ilme her vakit ihtiyaç var. Bu risaleye nazar-ı dikkati ehemmiyetle celbetmeyi ruhum arzu ediyordu. (Barla: s. 310)

Şu Otuzüç Pencereli olan Otuzüçüncü Mektub, imanı olmayanı inşaallah imana getirir. İmanı zaîf olanın imanını kuvvetleştirir. İmanı kavî ve taklidî olanın imanını tahkikî yapar. İmanı tahkikî olanın imanını genişlendirir. İmanı geniş olana bütün kemalât-ı hakikiyenin medarı ve esası olan marifetullahta terakkiyat verir; daha nurani, daha parlak manzaraları açar. İşte bunun için, "Bir pencere bana kâfi geldi, yeter" diyemezsin. Çünkü senin **aklına** kanaat geldi, hissesini aldı ise; **k albin**

de hissesini ister,

ruhun

da hissesini ister. Hattâ

hayal

de o nurdan hissesini isteyecek. Binaenaleyh herbir pencerenin ayrı ayrı faideleri vardır. (Mektubat: Pencereler:)

İKİNCİ KISIM:

Risale-i Nuru Anlamada Manevî Cihet:

İlim öğrenmede cehd ve gayretin rolü inkar edilemez. Zaten bir ayette de “insan için çalıştığından başkası yoktur” buyrulmuştur. İlim öğrenmek isteyenlerin, bilhassa bu asırda tecdid faaliyeti yapan ve Allahın rızasına mazhar olmuş bir eseri öğrenmek isteyenlerin bu cehd ve gayret yanında, manevi bazı şeylere de dikkat etmeleri gerekir. Risale-i Nur’un telifi vehbi bir tarzda olmuştur. Anlaşılmasında da vehbi hallerin tesiri büyüktür.

1- Risale-i Nur’dan a’zami derecede istifade edebilmenin birinci şartı İntisaptır:

Her mesleğin kendine göre bir takım şartları vardır. Bu şartlara riayet etmeyenler o meslekte yol katedemedikleri gibi, o meslekce bir müntesip olarak da kabul görmezler.

Mesela tarikatte şeyhe intisap bir esastır. Ehli Tarikat “bu esas olmadan bir insanın tasavvufi feyzlere mazhar olması mümkün değildir” derler. İmam-ı Şarani şöyle der : “Tarikat ehli zatlar, şu fikirde birleştiler : kalben, ilahi huzura dalmasına engel olan sıfatların giderilmesine yardımcı olabilecek bir şeyhe, her insanın ihtiyacı vardır.” (Adap: s.16) Ehli tarikat şeyhsiz tarikat faaliyeti olmayacağına, hatta şeyhsiz yalnızca kitap okumakla bu yola düşenlerin şeytanlar tarafından aldatılacağını söylerler. İsterse o şahıs binlerce kitap okusun. (bkz: adap.s.17)

Şeyh Abdülhakim Arvasi bir tasavvuf muhibbine yazdığı mektupta şöyle söyler : “kamil bir mürşidden (...) usulü ve şekli öğrenilmeksizin zikir ile uğraşılacak olursa, faidesi az ve belki hiç olur. Zira izinli zikir mukarrebini işi, izinsiz zikir ise ebrarın amelidir.” (Rabıta-i şerife: s.)

Üstad Bediüzzamanda ahir zaman fitneleri içerisinde, insanların imanını kurtaran ve onları hakikate isal eden ulaştıran bir çağır açmıştır. Üstadın açtığı bu çağır tarikat değildir. Fakat tarikatın insana kazandırmış olduğu şeyleri, daha zengin bir şekilde müntesiplerine kazandırır. Bu çağırında kendine mahsus şartları, esasları vardır. Bu esasları da bizzat üstadın kendisi vaz' etmiştir. Risale-i Nurdan a'zami derecede istifade etmek isteyenler, bu şartlara riayet etmelidirler.

Risale-i Nura intisap şartı nedir?

Risale-i Nura intisap şartı hususunda Üstad şöyle der:

Risale-i Nur'a intisab eden zâtın en ehemmiyetli vazifesi, onu yazmak veya yazdırmaktır ve intişarına yardım etmektir. Onu yazan veya yazdıran, Risale-i Nur talebesi ünvanını alır . (Kastamonu Lahikası:)

Üstad tarikattaki şeyhin yerine kur'anın tefsiri olan Risaleleri koymuştur. Bu manevi şeyhten istifade şartıda onu yazmak ve yazdırmaktır.

Tabii ki burada üstad yazan yazdıran derken "kur'an harfleriyle" olan yazmayı, yazdırmayı kastetmektedir. Çünkü Risale-i Nurun bir çok yerinde bu mevzuyla ilgili yerler vardır. Burada maksadımız Risale-i Nurdan a'zami istifade olduğu için "yazı" hakkında tafsilata geçmiyoruz.

Üstad 28. lemada 3 sahifede Kur'an hurufatının maddi tesirlerinden bahseder ve mevzuyu şöyle bitirir. :

"Mevcudât-ı havâîye olan hurûfât, kudsiyet kesb ettikçe; yani; âhizelik vaziyetini aldıkça, yani, Kur'ân hurûfâtı olmakla âhizelik vaziyetini aldığından ve düğmeler hükmüne geçtiğinden ve sûrelerin başlarındaki hurûfat daha ziyade o münâsebât-ı hafiye uçarının merkezî ukdeleri, ve düğümleri ve hassas düğmeleri olduğundan; vücud-ı havâîleri bu hâsiyete mâlik olduğu gibi, **vücud-ı zihnîyelerinin dahi, hattâ vücud-ı nakşiyelerinin dahi** bu hâsiyetten hassaları vardır.

Demek o harufların **okunmasıyla ve yazılmasıyla**, maddî ilâç gibi şifâ ve başkâ maksatlar hâsıl olabilir.”

Yukardaki ifadeye dikkat edilirse kuran hurufatının okunması ve yazılmasıyla, adeta bu harflerin elektrik gibi insana tesir ettiğinden bahsedilir. Tıpkı bir müridin şeyhinden feyz alması gibi Risaleleri kuran hurufatından okuyan ve yazanlar da böyle bir tesiri üzerlerine celbederler. Bu hal onların risaleleri daha iyi anlamalarına da vesile olur. Üstad Bediüzzamanın en mühim talebesi ve kendisinden sonrada hizmetini tavizsiz bir şekilde devam ettiren Ahmed Husrev Altınbaşak üstadına yazdığı mektubunda şöyle söyler :

“Sevgili Üstadım, herhangi bir risaleyi açıp okuyacak olsam, hissem kadar dersimi alıyorum. Halbuki evvelce bu risaleleri tamamen yazdığım için, okumağa pek az vakit bulabiliyordum ve el'an da öyleyim. Evvelce okuduğum zamanlar istifadem az oluyordu. Şimdi ise, Nurların hakikatlerini gördükçe minnet ve şükrüm tezayüd ediyor, kalbim nurlar ile doluyor, ruhum nurlarla istirahat ediyor, letaifim bu Nurlar ile hisseleri kadar feyizyab oluyor. Ve yine Cenab-ı Hak'tan ümid ediyorum ki, hissem ve istifadem, gün geçtikçe çoğalacaktır ve nasibim artacaktır. Bu hâdisat gösteriyor ki, bedi' âsârın büyük bir hâsiyeti ve bir kerametidir ki, talebelerini başka ellere vermiyor ve nurlandırmak için başka kapılara boyun büktürmüyor. ... Talebeniz
Ahmed Hüsrev
. (Barla. 177)

Kuran hurufatı Risale-i Nurdaki manevi feyzleri vermekte vesiledir. Halbuki kuran hurufatından başka harflerin böyle bir özelliği yoktur. Bu yüzden, o harflerle okuyanlar Risale-i Nurun bir çok feyzlerinden mahrum kalırlar.

Üstad şefkat tokadı yiyen bir talebesinden bahsederken şöyle der “Bu zât, Ağras'taki Nur talebelerinin başında nâzırları hükmünde olduğu bir zamanda, Sünnet-i Seniyyeye ittiba ve bid'alardan içtinabı meslek ittihaz eden talebelerin manevî şerefini kâfi görmeyerek ehl-i dünyanın nazarında bir mevki kazanmak emeliyle

mühim bir bid'anın muallimliğini

deruhde etti. Tamamıyla mesleğimize zıd bir hata işledi. Pek müdhiş bir şefkat tokadı
n

ı yedi.” (lemalar: 10. lema)

Ayrıca şöyle bir ifadeside vardır “Risale-i Nur zındıkaya karşı hakaik-i imaniyeyi muhafazaya çalışması gibi, bid'ata karşı da huruf ve hatt-ı Kur'an'ı muhafaza etmek bir vazifesi iken...”
(Kastamonu Lâhikası: 77)

Bidat duaların kabulüne mani olduğu gibi manevi feyzlerin gelmesine de manidir.

Kuran harfleriyle okunmadığı zaman risaleyle olan iştigal insana fayda vermez değil. Fakat istifadenin tam olmasından ve manevi feyzlerin gelmesinden mahrum kalma durumu vardır. Nur talebesi olmak ve tam manasıyla istifade etmek isteyenlerin kuran harfleriyle risaleleri okuyup, yazmaları gerekir.

Burada şuna da değinmemiz yerinde olur. Kuran harfleriyle olmazsa olmaz demiyoruz. İsteyen istediği harfle okur, buna kimse bir şey diyemez. Fakat sözümüz Risale-i Nura intisap etmek, ondan a'zami derecede istifade etmek isteyenler içindir.

Risaleleri kuran harfleriyle okumak, yazmak isteyen fakat, Kuran harflerini bilmeyenler, kuran harflerini öğreninceye kadar diğer yazıdan istifade edebilirler. Üstad bu hususta da şöyle der : “Risale-i Nur'un bir vazifesi; huruf-u Kur'aniyeyi muhafaza olduğundan, yeni hurufa zaruret derecesinde inşaallah müsaade olur. (kastamonu . 210. sayfanın haşiyesi). Fakat bu müsaade daimi değil kuran harflerini öğreninceye kadardır. Çünkü zaruretlar daimi değil muvakkattırlar.

2- Risale-i Nur'dan a'zami derecede istifade edebilmenin ikinci şartı İhlaktır :

İhlak, Allah'ın emir ve nehiylerine uyarak, kendine ve başkalarına zarar vermemek, başkalarına fayda sağlamak ve Allah'ın rızasını kazanmaktır.

“Kim Allah için kırk gün ihlaslı olursa, hikmet pınarları kalbinden diline doğru akar.” Kenzül ummal: c.3.s.24.hn.5271

Üstad ihlasın hassalarından bahsederken “en kısa bir tarîk-ı hakikat, en makbul bir dua-yı manevî, en kerametli bir vesile-i makasid” olduğunu söyler. Başka bir yerde de “velâyetin kerameti olduğu gibi, niyet-i hâlisenin dahi kerameti vardır. Samimiyetin dahi kerameti vardır” der. İlim öğrenmede ihlas bir esas olduğu gibi, en büyük yardımcıdır da. İhlaslı olanlar Allahın inayetlerine mazhar olurlar ve Allah onlara kolay ve kısa yoldan ilim öğretir.

İbni haldun meşhur mukaddimesinin son kısımlarını eğitime ayırmıştır. Orada ilim taliblerine güzel tavsiyelerde bulunur. 31. fasılda şöyle söyler: “sen böyle bir hale düşer olursun, duraklar veya şüphelerden dolayı akıl ve fikrinde bir karışıklık husule gelirse, akıl ve fikrinden, zihnini perdeleyen bu sözlerin engellerini ve mantığı bir tarafa atarak düşüncenin yaratılışından gelen ve tabii olan fiilinin hükmüne **ihlasa** başvur. Senden önceki büyükler gibi temiz kalp ve ihlasla Allahın yardımına sığın. Allah onlara ilham ettiği ve bilmediklerini bildirdiği gibi, senin kalbinde aydınlatır. Bu aydınlık sayesinde istediğini elde edersin, bu düşüncenin gerektirdiği vasıta sana ilham olunur. (...). Sen buna dikkat et. Ne zaman sana meseleleri anlamak güçleşirse, o zaman sen Allahın yardımına başvur. O sana doğru yolu gösterecek ve aydınlatacak olan nurları sana bağışlayacaktır. O doğru yolu göstermek suretiyle kullarını rahmetine kavuşturur, ilim ancak onun tarafından bağışlanır. (c.3.s.150.)

Peygamberimiz asv “ihşan Allahı görür gibi ibadet etmendir. Her ne kadar sen onu görmüyorsanda o seni görüyor” buyurmuştur. İhlasla ihşan aynı manaya gelirler. Zira İhlas yalnızca rızayı ilahiye düşünmek demektir.

İhsan sahibi (yani muhsinler) kimselere Allahın vehbi ilim ihsan edeceğini bizzat Allah kuranında zikreder:

“(Yusuf’un) gücü kemâle erince, biz ona hikmet ve ilim verdik. **İşte muhsinleri de biz böyle mükâfatlandırırız.**” (Yusuf suresi -22)

“Musa’nın gücü kemâle erip olgunlaşınca, biz ona hikmet ve ilim verdik. **İşte muhsinleri de böyle mükâfatlandırırız**
.” (Kasas-14)

Son iki ayete dikkat edilirse Allah hem Musa as hemde Yusuf as’a hikmet ve ilim vermiş ve **muhsin olanlarada** aynı şekilde hikmet ve ilim vereceğini, vaad etmiştir.

Vehbi Efendi yusuf suresindeki ayeti tefsir ederken şöyle der: “muhsin; amelinde ittika ve belaya sabredip, kazaya razı olan mü’mini muhlistir” der. (Hülasatül Beyan: c.6.s.2483)

İhlaslı olmak risaleleri kısa zamanda en iyi şekilde anlamannın en mühim yoludur.

3- Risale-i Nur’dan a’zami derecede istifade edebilmenin dördüncü şartı takva sahibi olup yediğine içtiğine dikkat etmek ve İlmiyle Amil Olmaktır:

“Eğer siz Allahı hakkıyla bilseydiniz denizler üzerinde yürür, dualarınızla dağlar zail olurdu. Eğer ondan hakkıyla korksaydınız, kendisiyle beraber cehlin olmadığı bir ilim sahibi olurdunuz.”

Kenzül ummal. Hn. 5893

Takva sahibi olan kimselere Allah kendi lutfundan ilim öğretir:

“Ey iman edenler! Eğer Allah'tan korkarsanız, **size furkan (hak ile bâtılı ayıracak bir anlayış) verir** , kötülüklerinizi örter ve size mağfiret eder. Allah büyük ihsân sahibidir.
(Enfal : 29)

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve Resûlüne iman edin ki, O size rahmetinden iki kat nasip versin ve sizin için **ışığında yürüyeceğiniz bir nur** yaratsın ve size mağfiret etsin. Allah gafûrdur (mağfiret eder), rahîmdir (merhamet eder).”
(Hadid. 28)

Takva, Allahdan korkmak haramlardan uzaklaşmak demektir. Takvada bütün günahlardan uzak durmak esas olmakla beraber, yeme ve içmedeki titizlik biraz daha ön plana çıkar. Çünkü helal lokma takvanın başı ve temelidir. Bir veli şöyle der “haram lokma yiyenin a’zaları isyan eder. Yediği helal olanın da azaları kendisine itaat eder ve hayırlı işleri yapmağa muvaffak olur. (İhya : c.2.s.240)

İnsanın yeyip içtiği şeylerin insanın maneviyatına tesir ettiği bir çok evliya tarafından söylenmiştir. Yediğine içtiğine (haramlara, mekruhlara, şüpheli şeylere) dikkat etmeyenler maneviyata karşı yabanileşirler. Dikkat edenlerse maneviyatın farkına varırlar. İbrahim Edhem şöyle demiştir “kemale erenler ancak midelerine gireni kontrol etmekle kemale erebilmiştir. (ihya.c.2.s239.)

Peygamberimiz asv şöyle buyurmuştur : “Kırk gün helal yiyenin kalbini Allah nurlandırır ve hikmet kaynaklarını, pınarlarını kalbinden lisanına akıtır.” (İhya. C.2.s235.)

4- Risale-i Nur'dan a'zami derecede istifade edebilmenin üçüncü şartı **Güzel Ahlaktır**

Kur'anı Kerimde "Yer yüzünde haksız yere kibirlenenleri, ayetlerimi anlamaktan çevireceğim." (A'raf :146.) buyrulmuştur. Bu ayet gösteriyor ki Kur'anı hakkıyla anlayabilmek ancak güzel ahlakla mümkündür. Bu ayete dayanarak, bazı alimler Kur'anı tefsir edecek bir kimsede güzel ahlakın olmasını şart koşmuşlardır. (El-itkan: c.2.s:463).

Risale-i Nurda Kur'anın bir tefsiri olması hasebiyle güzel Ahlağa sahip olmayanlar, ihlas hasletinden uzak olanlar da, Risalei Nuru anlamaktan mahrum kalırlar. Tabii ki bunu söylerken bütünüyle, hiç anlamazlar manasında söylemiyoruz. Elbette herkes -hatta dinsiz bile- kendince bir şeyler anlar, ama onu bütün yönleriyle, bütün incelikleriyle anlamaktan mahrum kalırlar.

Bu hususta Şamlı Hafız Tevfikin Risale-i Nurda anlattığı hadiseyi aşağıya alıyoruz :

"Ben itiraf ediyorum ki: Hizmet-i Kur'aniyedeki kemal-i ihlas ve sırf livechillah için hizmeti, iki vaziyetim ihlâl ediyordu. Şiddetli bir tokat yedim. Çünkü ben bu memlekette garib hükmündeyim, garibim. Hem şekva olmasın, Üstadımın en mühim bir düsturu olan iktisada ve kanaata riayet etmediğimden fakr-ı hale maruzum. Hodbin, mağrur insanlarla ihtilata mecbur olduğumdan -Cenab-ı Hak afvetsin- mürüvvetkârane bir surette riyaya ve tabasbusa da mecbur oluyordum. Üstadım çok defa beni ikaz ve ihtar ve takdir ediyordu. Maatteessüf kendimi kurtaramıyordum. Halbuki Kur'an-ı Hakîm'in ruh-u hizmetine zıd olan bu vaziyetimden şeytan-ı cinnî ve insî istifade etmekle beraber hizmetimize de bir soğukluk, bir fütur veriyordu.

İşte ben bu kusuruma karşı şiddetli, fakat inşâallah şefkatli bir tokat yedim. Şübhemiz kalmadı ki; bu tokat, o kusura binaen gelmiş. O tokat da şudur: Sekiz senedir ben, Üstadımın hem muhatabı, hem müsevvidi, hem mübeyyizi olduğum halde, sekiz ay kadar nurlardan istifade edemedim. Bu hale hayret ettik. Ben de ve Üstadım da "Bu neden böyle oluyor?" diye esbab arıyorduk. Şimdi kat'î kanaatımız geldi ki: O hakaik-i Kur'aniye nurdur, ziyadır. Tasannu, temelluk, tezellül zulmetleriyle birleşemiyor. Onun için bu nurların hakikatlarının meali, benden uzaklaşıyor tarzında bulunarak, bana yabanî görünüyor, yabanî kalıyordu. Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum ki: Bundan sonra Cenab-ı Hak bana o hizmete lâayık ihlas ihsan etsin, ehl-i

RİSALEYİ DAHA İYİ ANLAMANNIN YOLLARI

Ahmet Türkan tarafından yazıldı
Cumartesi, 04 Mayıs 2024 11:26 -

dünyaya tasannu' ve riyadan kurtarsın. Başta Üstadım olarak, kardeşlerimden dua rica ediyorum.

Pür-kusur

Şamlı Hâfız Tevfik

Yukarda ihlas mevzuundan bahsederken “ihlan” sahiplerinin vehbi ilme mazhar olacağından bahsedip, bundan maksadın ihlas olduğundan bahsettik. Ayetlere başka vecihden de bakılmıştır. Aşağıya dercedeceğimiz izahlarda muhtemel manalardır.

Muhsin için iki mana verilmiştir: biri “Allahı görüyor gibi ibadet etmek” diğeri “insanlara iyilik etmek”. Başka bir tarifle şunu söyleyebiliriz : insan üzerinde hukukullah ve hukuku ibad olmak üzere iki “**hak**” vardır. **Hukukullah** yani Allah’ın hakkı ona iman ve ibadettir. **Hukuku ibad** yani kul hakkı ise kuranın bahsettiği ahlak esaslarıdır. Muhsin bu iki hukuka riayet ederek onlara tecavüz etmeyen ve onların bizden talep ettiği fiilleri işleyen demektir.

Bizde (muhsin) olursak bu va’dı ilahiye göre hikmet ve ilme mazhar oluruz. Diğer ifadeyle, hem Risale-i Nuru anlama hem de daha başka ilmi eserleri anlama cihetinde inayetlere mazhar oluruz.

5- Risale-i Nur'dan a'zami derecede istifade edebilmenin beşinci şartı üveysiliktir :

Üveysilik, Veysel Karanî Hazretleri gibi, sevdiği ve kendisine bağlı olduğu zatı görmeden ve gaybî olan, muhabbet ve bağlılık; ve bu muhabbetle bağlı olduğu zattan manevî feyz almak tarzıdır.

Ebul Hasan Şazeli şöyle der: "evliyadan bazıları vardırki, sadık müride, vefatından sonra, hayattayken olduğundan daha fazla menfaat eriştirir. Yine evliyadan bazılarının, ruhaniyetleri vasıtasıyla ilahi emirleri takip ve tatbik ettirdiği kimseler vardır. İsterse o veli kabrinde meyyit olsun... kabrinde iken müridini yetiştirir. Müridi kabrinde onun sesini işitir. Nitekim Ebul Hasan-ül Harkani şeyhi Eba Yezidi Bestamiden bu şekilde feyz almıştır." (Rabita-i şerife: s.19)

Üstad Bediüzzaman hazretleri İmam-ı Ali (ra) ve Abdulkadir Geylani hazretlerine bağlı **üveysi bir zattır** ve onların manevi feyz ve irşadlarına mazhar olmuştur. Üstad bu mevzuda şunları söyler:

"Risale-i Nur'un mesleği tarikat değil, hakikattir; sahabe mesleğinin bir cilvesidir. Bu zaman, tarikat zamanı değil, imanı kurtarmak zamanıdır." Risale-i Nur, bu hizmeti lillahilhamd en müşkil ve ağır zamanlarda yapmış ve yapıyor. Risale-i Nur dairesi, Hazret-i Ali ve Hasan ve Hüseyin'in (R.A.) ve Gavs-ı A'zam'ın (K.S.) -ihbarat-ı gaybiyeleriyle- şakirdlerinin bu zamanda bir dairesidir. Çünkü Hazret-i Ali, üç keramet-i gaybiyesiyle Risale-i Nur'dan haber ve rdiği gibi; Gavs-ı A'zam (K.S.) da kuvvetli bir surette Risale-i Nur'dan haber verip tercümanını teşci' etmiş. Bu mahrem dört risale, Keramet-i Aleviye ve Gavsıyeye ait dört risale inşaallah bir vakit size gönderilebilir. (...)

Zâten Üveysî bir surette doğrudan doğruya hakikat dersimi Gavs-ı A'zam'dan (K.S.) ve Zeynelâbidîn (R.A.) ve Hasan Hüseyin (R.A.) vasıtasıyla İmam-ı Ali'den (R.A.) almışım

. Onun için, hizmet ettiğimiz daire onların dairesidir. (Emirdağ Lahikası : 69)

Bu husus 8, 18 ve 28. lemalarda tafsilatıyla bahsedilmiştir. Arzu edenler oradan okuyabilirler.

Risale-i Nur talebeleri de üstadları gibi, üveysidirler. Onlarda bazı şartlar dahilinde hem İmam Ali, hem Abdülkadir Geylani, hem de bizzat üstadları Bediüzzaman hazretlerinden manevi feyz ve ilim devşirebilirle...

O şartlarda ihlas, risaleleri kuran harfleriyle yazmak ve okumak ve üstadlarına dua etmektir.

Üstad **kendisiyle ve talebeleriyle arasındaki manevi irtibattan** bahsederken şöyle der:

Aziz, gayretli, ciddî, hakikatlı, hâlis, dirayetli kardeşim!

Bizim gibi hakikat ve âhiret kardeşlerin, ihtilaf-ı zaman ve mekân sohbetlerine ve ünsiyetlerine bir mani' teşkil etmez. Biri şarkta, biri garbda, **biri mazide, biri müstakbelde, biri dünyada, biri âhirette**

olsa da beraber sayılabilirler ve sohbet edebilirler. Hususan

b
irtek maksad için bir tek vazifede bulunanlar, birbirinin aynı hükmündedirler. (23. mektubun başı)

Ben sizi **yazılarınızda** ve hatırımdan çıkmayan hidematınızda günde müteaddid defalar görüyorum ve size olan iştiyakımı tatmin ediyorum. Siz de bu bîçare kardeşinizi risalelerde görüp sohbet edebilirsiniz. Ehl-i hakikatın sohbetine zaman, mekân mâni' olmaz; manevî radyo hükmünde biri şarkta biri garbda, **biri dünyada biri berzahta** olsa da rabîta-i Kur'aniye ve imaniye onları birbiriyle konuşturur. (Kastamonu Lahikası. Birinci mektup)

Şimdi âlem-i melekût ve ervahta, ölmüş, vefat etmiş insanların ervâhı pek çok kesretle vardır ve bizimle münasebettardır. Mânevî hedâyâmız onlara gidiyor; onların nuranî feyzizleri de bizlere geliyor. (Sözler. 29. söz. Ruh bahsinden)

Ben kasekle temin ederim ki, bir küçük risaleyi kendine bilerek yazan adam, bana büyük bir hediye hükmüne geçer; belki herbir sayfası bir okka şeker kadar beni memnun eder. (Kastamonu Lahikası:)

Üstad hayatı boyunca kimseden hediye kabul etmemiştir. Halbuki yukarda “yazılan risalelerin kendisine büyük bir hediye” olduğunu söylüyor. Yani üstad böyle bir hediyeyi canü gönülden kabul ediyor. Bir önceki paragrafta ise “ölmüş zatlara bizim manevi hediyelerimizin gittiğini, onların manevi feyzlerinin de bize geldiğini” ifade ediyor. Buna göre bizim yazdığımız yazılar manevi bir hediye olarak vefat etmiş olsa bile üstada takdim edilir, ona ulaştırılır ve bunun karşılığında yazan şahıslarla üstad arasında manevi bir münasebet tesis edilir ve ondan manevi feyzler de gelir.

Buraya kadarki kısımda üstadla talebeler arası manevi irtibatla ilgili yerleri kaydettik. Bundan sonraki kısımda ise İmam Ali ve Gavsı A'zam'ın nur talebeleriyle olan manevi bağlarına işaret edeceğiz. :

Üstad İhlas risalesinde şöyle der:

Bilirsiniz ki, Hazret-i Ali (R.A.) o mu'cizevari kerametiyle ve Hazret-i Gavs-ı A'zam (K.S.), o hârika keramet-i gaybiyesiyle, sizlere bu sırr-ı ihlasa binaen iltifat ediyorlar ve himayetkârane teselli verip hizmetinizi manen alkışlıyorlar. Evet hiç şübhe etmeyiniz ki, onların bu teveccühleri, ihlasa binaen gelir. Eğer bilerek bu ihlası kırsanız, onların t

o kadını yersiniz. Onuncu Lem'adaki şefkat tokatlarını tahattur ediniz
. Böyle manevî kahramanları arkanızda zahîr, başınızda üstad bulmak isterseniz

²V-Z-K-S²9«lö|«V«2ö«-:-l-ŞİY-<ö«-ö
sırrıyla ihlas-ı tâmmı kazanınız.

6- Risale-i Nur'dan a'zami derecede istifade edebilmenin altıncı şartı üstadın devamlı okuduğu vird ve duaları okumaktır:

Zikir ve duanın faziletine dair ayetler ve pek çokta hadisi şerifler vardır. Biz burada yalnızca mevzuumuzla münasebettar bir ikisini kaydedelim.

Ayeti Kerimede “siz beni zikredin, bende sizi zikredeyim” (Bakara:152) buyrulmuştur. bu ayete “siz bana itaat etmek suretiyle beni zikredin, bende yardımım ile sizi zikredeyim” manası da verilmiştir. Bu manaya göre zikir Allahın inayetini celbeder. Bu hususta şöyle bir hadiste vardır. “Allahı zikret. Çünkü o taleb ettiğin şey için sana yardımcıdır.” Kenzül ummal: Hn: 1755. bundan yola çıkarak Allahı zikretmek –her şeyde olabileceği gibi – ilim öğrenmekte de büyük bir yardımcıdır.

Bir başka hadis te şöyledir “Allahı zikretmek kalpler için şifadır.” (Kenzül ummal: c.1.s.414. hn.1751.) Hasta adam yediği yemeğin lezzetini alamadığı gibi, manen hasta olanlarda maneviyatın lezzetini alamazlar. Zikri ilahi kalplere şifa olur ve maneviyatı ve maneviyatın lezzetini kalplere hissettirir.

Üstad Cevşen, celcelutiyye, sekine gibi viridlere devam etmesiyle ve onların feyzi ile bu risalelerin tezahür ettiğini söyler. Madem risalelerin telifinde bu viridlerin feyzi mühim rol oynamıştır, öyleyse risalelerin anlaşılmasında da aynı faideyi gösterirler.

Aşağıya bu mevzu ile ilgili kısımları kaydediyoruz.

Namaz tesbihatı

17. sözün zeylinde stad namazdan sonraki tesbihatı talebeliğın şartlarından gösterir. Ve şöyle der : “Şu kısa tarîkın evradı: İttiba-ı sünnettir, feraizi işlemek, kebairi terketmektir. Ve bilhassa namazı ta'dil-i erkân ile kılmak, **namazın arkasındaki tesbihatı yapmaktır.**” (Sözler:)

Sekine duası:

Hız. Ali (r.a.) keremallah vecheh ecnebi hurufuna karşı şiddetli teessüf ve hiddet ettiğı ve bid'aya taraftarlık eden bir kısım ulema's-su'a karşı şiddetli nefret ve hiddet ettiğı yerde irşadkârâne bazıları ile konuşuyor. Ve Hız. Cibril'in tabiriyle Sekine ismi verilen ve İsm-i Âzam sandukçası olan **Esmâ-ı Sitteye devam edeni irşad ediyor, taltif ediyor. İşte o Esmâ-i Sittenin devamından tereşşh eden ve Esmanın lemeatı olan Risale-i Nur,** ve o Risale-i Nur kendi şakirtleri ile lâakal yüzer kalemle yüz parça Risale-i Nur'un eczalarıyla ve intişar eden yirmi bin nüshasıyla lâakal yüz bin adamı huruf-u Kur'âniye lehine ve sünnet-i seniyyeye ittibaa ve imanlarının takviyesine ve Hız. Ali'nin (r.a.) hiddet ettiğı iki cereyana karşı tamamıyla mukavemet ettiklerinden elbette Hız. Ali'nin (r.a.) (Ya eyyhel ihvan – ey kardeşlerim) diye tabir ettiğı ihvanları içinde hususî bir surette onlara bakıyor.

(18. lemadan)

Sekine cevşen ve celcelutiyye:

Hem madem o iki kasidesinde takip ettiğı en mühim esas ve en büyük ders ism-i Âzamdır. Ve **is m-i Âzam ile meşğul olanlar ile konuşur, teselli ve teşci' eder.**

Hem madem Hz. Ali'nin (r.a.) kudsi Üstadından aldığı ve bu ümmete verdiği en mühim ders ve bu iki kaside-i gaybiyesinin mevzuu ve esas ve ruhu olan **Sekine'yi** ve ism-i Âzamı bu zamanda herkesten ziyade kendine vird eden ve on üç seneden beri ism-i Âzamlı beraber binbir Esmâ-i İlahiye içinde bulunan

Cevş

enü'l-Kebir

ile ve o Esmâ ile ulûm-u Kur'âniyenin hazinesini açan yüz yirmi risaleyi

o Esmâ'nın feyzi ile Kur'ân'a tefsir yapan

ve yirmi dört saatte yüz yetmiş defa Sekine ve ism-i Âzam denilen Esmâ-i Sitte-i Meşhureyi bin üç yüz mükerrer âyetle okuyan ve Âl-i Beytin mânevî ve gayet mühim bir mirası ve bir maden-i feyzi olan

Cevşenü'l-Kebir'i kendine üstad eden

ve bidayette her günde bir defa bazan üç defa tamamını okuyan ve

talebesine tavsiye eden

adam, Risale-i Nur müellifidir.

Elbette bu mezkur dokuz hakikat gayet kat'i bir surette netice verir ki Hz. Ali (r.a.) **Ercüze ve Celcelûtiye'sinde**

Risale-i Nur'u alkışlıyor, haber veriyor ve

müellifi ile konuşuyor

, teselli ediyor. (

28. lemadan.)

Bazı mektuplarında da üstad şöyle der:

Yeni Said'in hususî üstadı olan İmam-ı Rabbanî, Gavs-ı A'zam ve İmam-ı Gazalî, Zeynelâbidîn (R.A.) -hususan Cevşen-ül Kebir münacatını bu iki imamdaki ders almışım- ve Hazret-i Hüseyin ve İmam-ı Ali'den (Kerremallahü Vechehu) aldığım ders, otuz seneden beri, hususan **Cevşen-ül Kebir'le daima onlara manevî irtibatımda**

, geçmiş hakikatı ve şimdiki Risale-i Nur'dan bize gelen meşrebi almışım .

(Emirdağ.210)

Risale-i Nur'un Cevşen-ül Kebir'den ve Celcelutiye'den aldığı bir kuvvet ve feyizle.. (Emirdağ.

72)

RİSALE-İ NURUN ANLAŞILMAMA SEBEBİ

1- Zamanı anlamamak:

Maatteessüf benim ile şu zamanın kıt'asında iştirak eden cümlesi; eğer çendan, sureten onüçüncü asrın evlâdıdırlar, fakat fikir ve terakki cihetiyle kurûn-u vustânın yadigârlarıdırlar. Güya muasırlarımız, üçüncü asrın nihayetinden onüçüncü asra kadar geçmiş olan asırların fihristesi veyahut enmuzeci veyahut melez bir kavimdirler. Hattâ bu zamanın çok bedihiyatı, onlarca mevhumat sayılır.

Muhakemat Mukaddimesinden.

2- Risale-i Nuru anlamak için değil de başka bir garazla okumak:

Tenbih: İltizam-ı hilaf ve taassub-u bârid ve meyl-üt tefevvuk ve hiss-i tarafdarlık ve vehmini bir asla irca' ile kendine özür göstermek, arzusuna muvafık olan zayıf şeyleri kavî görmek ve gayrın tenkisiyle kendi kemalini göstermek ve gayrı tekzib veya tatlil etmekle kendi sıdk ve istikametini ilân etmek gibi sefil ve süflî emirlerin menşei olan hubb-u nefis ile böyle makamlarda mugalata ederek çok bahaneler bulabilir.

(Muhakemat:48)

Hakikatın keşfine mani olan arzu-yu hilaf ve iltizam-ı muhalif ve tarafdar-ı nefis cihetiyle asılsız evhamını bir asla irca' etmekle kendini mazur göstermek ve müşterinin nazarı gibi yalnız meayibi görmek ve çocuk tabiatı gibi bahane ile mahane tutmak gibi emirlerden nefisini tecrid ile şartıma mûraat edebilirsен huzur-u kalb ile dinle:

(Muhakemat:118)